



Semanario de conocimientos útiles, disposiciones oficiales e intereses de Filipinas.

Precios de suscripción:
En Manila *Dos reales* al mes. En Provincias: *Un peso* el trimestre adelantado. Anuncios 4 cuartos línea.

Oficinas: Intramuros Calle Real, 5 (librería).

LA LECTURA POPULAR

Director,
ISABELO DE LOS REYES

Editor propietario,
JOSE DE JESUS Y ROSARIO

Periodicong lingo-
hanglálabas na pagla-
lagyan ng mga hatol
ucol sa paglayo sa
ipagcacasaquit, pang-
gamot, pagssasacuz
ayon sa hatol ng ma-
rurunong, mga leyes
at cattusang ipinaha-
hayag sa *Gaceta*, balita
sa iba.t, ibang lugar,
at iba pang dapat pa-
quinabangan.

SUMARIO:

Hablemos;—Reglamento de la Guardia civil;—Historia;—¿Es conveniente el matrimonio?;—Código penal;—En el Casino Nacional;—La nueva Guía oficial;—Ang talisman;—Noticias;—Anuncios.

CABUOAN:

Magsalita cami;—Reglamento ng Guardia civil;—Historia;—¿Nararapat бага ang pag-aasawa?;—Código penal;—Sa Casino Nacional;—Ang bagong Guía oficial;—Ang Talisman;—Mga balita;—Anuncios.

HABLEMOS

Dice el *Diario de Manila*:

«Nunca creímos que la excepción del beneficio general acordado para el azúcar y el tabaco, que marcada y únicamente se había hecho en contra de los productos de estas Islas, á creer lo comunicado al Comercio en un telegrama de su corresponsal, hubiese sido deliberada y con propósito. Nos lamentábamos tan solo de que tan en poco aprecio se tuviesen los intereses de este Archipiélago, y tal desconocimiento hubiera de sus necesidades, que así se hubiese llegado á caer en los últimos grados del olvido.

Pero no ha habido tal, por desgracia, pues al menos la omisión, por falta de memoria ó de conciencia de lo útil, es de sentir; pero queda la esperanza de que otro sea el modo de obrar cuando la inteligencia se aclare y el sentimiento se despierte; más cuando al olvido sustituye el recuerdo y la negativa del beneficio es fruto de un propósito, ya no hay que pensar en posibilidades de arreglo, sino en desvanecer los errores que á esa conducta puedan dar margen, si es que, estudiados tales motivos, queda la convicción de que verdaderamente no hay más que error.

La Mala inglesa última hace público un telegrama desde Barcelona dirigido á Madrid por la Cámara de Comercio, el Fomento del trabajo nacional y otros Centros industriales de Cataluña, que ha sido el origen de todo.

En esos Centros, dice el telegrama, «reina

MAGSALITA CAMI

Ang sabi ng *Diario de Manila*:

«Hindi namin inaasala na ang hindi pag-casalí ng azúcar at tabaco natin sa pag-aampon ó pagbabauas ng derechos ng tabaco at azucar ng España at Cuba, gaya ng sinabi sa telegrama ng corresponsal ng Comercio ay talagang sinadia lamang. Ang iquinhahambal namin ay ang calitan ng pag-lingap sa mga cailangan ng Archipiélagong ito, at sa di pag-caquilala marahil ng caniyang mga cailangan, caya siya nabaon sa huca'y ng limot.

Ngunit, ualang gayon, pagca.t, ang pagbabaua man lamang ay dapat dandamin sa paquiquinabangan; datapua.t, natitira ang pag-asang magbabago ng gagawin cang maliuagan ang isip at mamulat ang pagdaramdam; lalo na.t, cung sa limot ay humahalili ang ala-ala at ang pagcacait ng beneficio ay bunga ng isang calooban, ay di na cailangang isipin ang paghubusay, cundi ang pauin ang mga camaliang nacaaquit sa gayong asal, cung sacaling mapag-aralan ang mga gayong sanhi, ay matira ang paniniuala na tunay ngang ualang iba cundi camalian.

Inihayag ng huling Mala inglesa ang isang telegramang mula sa Barcelona, i. ipinadala sa Madrid ng Cámara de Comercio, ang Pagtulong sa trabaho ng bayan at ng ibang pamunuan ng industria ng Cataluña na siyang pinagmulan ng lahat.

Sa mga pamunuang yaon; ang sabi ng telegrama, «ay malaquing totoo ang cagu-

grande alarma por las noticias recibidas, atribuyendo al Gobierno propósitos de acceder á las pretensiones de los Estados Unidos para extender á Filipinas los efectos del tratado de comercio.

»Muchos extranjeros residentes en Manila (?) han llegado á Barcelona para hacer compras de productos nacionales, pues tienen confianza en los resultados de los nuevos Aranceles de Filipinas para favorecer la emigración y la exportación al Archipiélago.

»Caso de conceder á los Estados-Unidos las ventajas del tratado con el Archipiélago, quedarían inútiles los Aranceles (!!!!) por estar la California en condiciones inmejorables para exportar á Filipinas, convirtiéndose el Archipiélago en colonia norte-americana.

»Prepáranse diversas exposiciones al Ministro de Ultramar.»

Ante este telegrama, que creemos debe divulgarse y por eso lo publicamos, debe la Prensa toda de Filipinas, la opinión pública en general emprender una enérgica campaña de protesta.

¿Es esa la protección de que se alardea? ¿Todo para unas cuantas provincias de la Península, y nada para Filipinas?

Cuando así se piensa y se pide allí; cuando así se desfiguran y alteran los hechos y los intereses de este país, y cuando con tanta facilidad se hace todo lo que Barcelona pide, ¿se puede esperar algo en lo venidero que nos traiga la esperanza de ver aminoradas las pérdidas que el país sufre y que más cada día le amenazan?

Es preciso descubrirlo, y en manifestarlo haciendo la luz en las altas regiones de la Metrópoli y patentizando la senda extraviada y ruinosa que se sigue, debe emplear la opinión sus fuerzas.»

Y no solo esto, sino que á pesar de que todo el mundo se queja de lo subidos de nuestros actuales aranceles, y tanto que los panaderos peninsulares hubieron de subir el precio del pan, todavía los catalanes pretenden que se recarguen las harinas extranjeras en un 100 por 100, como dice el *Globo* en este recorte:

«Leemos en *Las Ocurrencias*:

«En la exposición firmada por el presidente y el secretario de la Asociación de Harineros de Barcelona se pide que el derecho de importación de las harinas en Fi-

luhan sahi sa mga balitang tinanggap, ipinagbibintang na tinanggap ng Gobierno ang hinahangad ng Estados-Unidos upang ilagana sa Filipinas ang bunga ng pinag-usapan sa pangangalakal.

«Madlang estrangerong tumatahan sa Manila, (i?) ay nagsidating sa Barcelona upang mamili ng ani ng España, pagca,t, palagay ang loob nila sa magniguing hanga ng mga bagong Arancel ng Filipinas, upang palacasin ang paghacot at pagdadala ng calacal sa Sangcapuluang ito.

Capag ipinayag sa Estados-Unidos ang cahigtan ng tratado sa Sangcapuluang, ay siyang pagcasayang ng mga Arancel (!!!!) pagca,t, ang Colifornia ay mabuti ang tayo upang mag-laco sa Filipinas, na ito,i, gauing colonia norte-americana.

«Magsipaghanda ng iba,t, ibang samo sa Ministro de Ultramar.»

Sa pamamagitan ng telegramang ito, na ina-acala naming dapat macalat at caya nga namin inihayag, naging utang ng boong prensa sa Filipinas, ang pasiya ng lahat na ang tanan ay magsumaquit ng pagtutol.

¿Iyan бага ang pagcucupcop na ipinagamagaling? ¿Lahat na ay sa mga ilang provincia ng España; at uala ng para sa Filipinas?

Cung gayon ang iniisip at hinihingi ryan; cung gayon ang pagbabago at paglalactao sa mga nangyari at mga cailangan ng lupaing ito, at cung ganiyang sa boong cadahan ay guinagaua ang balang hingin ng Barcelona ¿sa dacong huli maa-asaban caya natin at maquiquitang magbabaua ang mga casiraan ng bayan at ang mga nagbabala sa caniya arao-arao.

Cailangang masiyasat yaon, at sa pagpapasiyasat ay ipaunawa sa capangyarihan ng España at sa pagpapaaninaw ang ligaw na landas at sirang tinutuntun, ay gamitin ng pasiya ang boo niyang lacas.

At di lamang ito, cundi tangi sa dumaing ang boong mundo sa camahalan ng mga casalucuyang arancel, at caya tinaasan sana ng mga panaderong castila ang halaga ng tinapay, ay hinahangal pa ng mga catalanes na dagdagan pa ng 100 por 100 ang singil sa mga harinang estrangero, paris ng casuod na sabi ng *Globo*.

Nabasa namin sa *Las Ocurrencias*:

«Sa cahilingang pinirmahan ng presidente at ng secretario ng Catipunan ng Magbaharina sa Barcelona ay hinihingi na ang maguing cabuisan ng ilalacang harina sa Fi-

lipinas sea 4 pesos 28 centavos los cien kilogramos.»

La petición no puede ser más modesta.

En el nuevo arancel de Filipinas se señala para las harinas de trigo un derecho de importación de 2 pesos 16 centavos.

De manera que lo que se pretende viene á ser un recargo del 100 por 100.»

Y el Comercio que lo reprodujo, dice como comentario:

«Claro está, como Filipinas no tiene una diputación en Córtes que se agite y que amenace con discusiones, creen los harineros que someterla á sus conveniencias es tan fácil.»

Ya es tiempo, pues de que los diversos elementos del país se unan en defender sus aislados intereses, buscando medios legales que ahora hacen falta, para contrarrestar poderosas influencias á merced de las cuales estan nuestros intereses; antes se quejaban las corporaciones religiosas de que sus Comisarios en la Corte no podian contra un solo Ministro; hoy el representante de la Cámara de Comercio se considera desengañado é impotente para hacer frente á los diputados catalanes, y ni á la prensa filipina se la hace caso alguno.

REGLAMENTO DE LA GUARDIA CIVIL

(Continuacion)

CAPITULO I

Art. 1.º El honor ha de ser la principal divisa del Guardia civil: debe por consiguiente, conservarlo sin mancha. Una vez perdido, no se recobra jamás.

2.º El mayor prestigio y fuerza moral del cuerpo es su primer elemento; y asegurar la moralidad de sus individuos, es la base fundamento de la existencia de esta institución.

3.º El Guardia civil por su compostura, aseo, circunspección, buenos modales y reconocida honradez, ha de ser siempre un chado de moralidad.

4.º Las vejaciones, las malas palabras, los malos modos y acciones bruscas, jamás deberá usarlas ningun individuo que vista uniforme tan honroso como el de este cuerpo.

5.º Siempre fiel á su deber, sereno en el peligro y desempeñando sus funciones con dignidad, prudencia y firmeza, el

lipinas ay 4 pesos at 28 centavos sa bawat, isang daang kilogramos.»

Lubhang mababa ang cahingian.

Sa bagong arancel ng Filipinas ang ipinasisingil na derecho sa harina ng trigong ipag-lalaco ay dalawang piso at 16 centavos.

Ano pa't, ang hinahangad ay maguiguing isang recargo ng 100 por 100.»

Atang Comercio nagumagad, ganito ang haca:

“Dapat magcagayon, palibhasa ang Filipinas ay ualang Diputado sa Córtes na maquialam at magbala ng pangangatuiraan, ang inaasahan ng mga maghaharina ay lubhang magaang paayunin sa canilang cagustuhan.»

Dumating na nga ang panahon, na ang lahat ng Catipunan ó tauo sa Filipinas ay magtulongtulong ng pagmamasakit sa nagcacalayo nilang mga bagay, humanap ng matuid na paraang ngayo, i, quinacailangan upang salangangin ang malaquing pananag na sa canilang cagustuhan ay nalululan ang ating mga intereses; niyong daco ay idinadaing ng mga religioso na ang canilang mga Comisario ay di macagapi sa isa lamang Ministro; ngayon ay itinuturing ng taga pamahala ng Cámara de Comercio na siya ay nagecamali at ualang caya sa paquiquiharap sa mga diputadong catalanes, at ni di pinapansin ang mga diario sa Filipinas.»

ADNARIM.

REGLAMENTO NANG GUARDIA CIVIL

(Carugtong)

UNANG CAPITULO

Art. 1.º Ang capurihan ay siyang pangulong tanda ng Guardia civil: caya dapat ingatang ualang dugis. Sa minsang mauala di na mababalic.

2.º Ang malaquing capurihan at lacas ng cabaitan ng cuerpo ang una niyang cabuhayan; at ang maasahan ang catauhan ng caniyang mga tauo ay siyang matibay na haliguig quinanasandalan ng cuerpong ito.

3.º Ang guardia civil ay siyang dapat maguiguing salamin ng pagcatauo, sa caniyang quilos at anyo, calinisao, cabaitao sagaua at pangungusap, mahuting ayos athayag na camahalan.

4.º Ang pagsiphayo, ang masasamang pangungusap, ang pangit na quilos at ang mga gauang ucol sa hayop, cailan ma,i, di dapat gamitin ng sino mang may suot ng mahalagang uniformeag paris ng sa Guardia civil.

5.º Laguig tapat sa caniyang catungculan, payapa sa panganib at tuparin ng boong camahalan, cabaitan at catibayan ang caniyang

Guardia civil será más respetado que el que con amenazas solo consigue malquistarse con todos.

6.o El Guardia civil debe ser prudente sin debilidad, firme sin violencia y político sin bajeza. No debe ser temido sino de los malechores, ni temible sino á los enemigos del orden.

7.o Sus primeras armas deben ser la persuasión y la fuerza moral, recurriendo á las que lleve consigo solo cuando se vea ofendido por otras, ó sus palabras no hayan bastado. En este caso dejará siempre bien puesto el honor de las armas que la Reina le ha confiado.

8.o Será Siempre un pronóstico feliz para el afligido, infundiendo la confianza de que á su presentación el que se crea cercado de asesinos, se vea libre de ellos; el que tenga su casa presa de las llamas, considere el incendio apagado; el que vea á su hijo arrastrado por la corriente de las aguas, lo crea salvado; y por último, siempre debe velar por la propiedad y seguridad de todos.

9.o Cuando tenga la suerte de prestar algún servicio importante, si el agradecimiento le ofrece alguna retribución, nunca debe admitirla. El Guardia civil no hace más que cumplir con su deber, y si algo le es permitido esperar de aquel á quien ha favorecido, es solo un recuerdo de gratitud. Este noble desinterés le llenará de orgullo, pues su fin no ha de ser otro que captarse el aprecio de todos, y en especial la estimación de sus Jefes, allanándole el camino para sus ascensos, tan digno proceder.

10. Deberá estar muy engreído de su posición, y aunque no esté de servicio, jamás se reunirá á malas compañías, ni se entregará á diversiones impropias de la gravedad que debe caracterizar al cuerpo.

11. El Guardia civil, lo mismo en la Capital de las Islas, que en el despoblado más solitario, no deberá salir nunca de su casa-cuartel sin haberse afeitado lo menos tres veces por semana, teniendo el pelo corto, lavada la cara y manos, con las uñas bien cortadas y limpias, el vestuario bien puesto y aseado, el calzado perfectamente limpio.

12. Lo bien colocado de sus prendas y el aseo en el todo de su persona, han de contribuir en gran parte á granjearle la consideración pública.

mga tungcol ay siyang lalong nacaqaquit ng paggalang cay sa gumamit ng pagbabala na ualang tinatamo cundi ang capootan ng lahat.

6.o Ang Guardia civil dapat magbait na ualang tacot, matigas na digahasa at marunong gumalang na hindi rin mauulol. Ualang dapat matacot cundi ang mga tulisan at di dapat magbangis cundi sa mga caauay lamang ngcahusayan.

7.o Dapat na ang mga una uiyang armas ay ang malubay na pag aquit sa gaua at pangungusap, cun sacali, labanan siya nang ibang armas o di paquingan ang caniya, ay saca pa lamang dapat gamitin ang mga armas niyang taglay. Sa bagay na ito ay huag bayaang madungisan ang puri ng armas na ipinagcattula sa caniya ng Reina.

8.o Dapat maguing caaliuang lagui ng nangalulumbay at paasang sa caniyang pagharap ay ligtas na eapanganib ang nalilibid ng caauay at ipaturong sa may nagliliyab na bahay na patay na ang sunog; paasahan sa magulang na ligtas na sa panganiob ang anac na quinaladad ng agos; at sa catapusan ay dapat umalaga sa pag-aari at icapapanulos ng lahat.

9.o Cung macapalad na macapagpautang ng isang mahalagang servicio, cailan ma,i, di dapat tumangap, cung bagat, aalayan ng anomang bagay ng cumiquilala ng utaug na loob. Ang Guardia civil ay ualang guinagan cundi ang tumupad ng caniyang catungculan, at cung pinahihiatutulang tumangap ng anomang sa caniyang sinaccolohan, yaon ay ituturing na isang paalala lamang ng pasasalamat. Pupuno siya ng calac-han nitong cagandahan at catapatang loob, pagcat, ang caniyang hangad ay di iba cundi ang dapiang pagmamahal ng lahat, lalo na ang pag-ibig ng caniyang mga pamo, na puspusio ng carampatang pasiya ang caniyang mga daraanan upang tumaas ang grado.

10. Dapat ipagmalaki ang caniyang calagayan, at cahituala sa servicio, cailan ma,i, huag maquiquilahoc sa masasamang casamahan, ni lumulong sa mga libangang di nababagay sa cabigatang dapat maguing tandang Guardia civil.

11. Ang Guardia civil, maguing sa mga pangulo ng Sangcapuluan, maguing sa mga ilang na lugar, cailan ma,i, di dapat lumabas sa caniyang cuartel ng di nag-aahit na maicaitlo man lamang isang liago, maicli ang buhoc hugas ang muc-ha,t, camay, lapat na lapat at maliois ang cagayacan at ualang bahid na dumi ang sapatos.

12. Ang bacam na pagcalagay ng caniyang mga casangcapan at ang calinisan sa boo niyang catauan, ay lubhang macaqaquit sa pagmamahal ng bayan.

13. El decoro del cuerpo exige que no se usen otras prendas que las de uniforme, sin la menor falta de botones ó corchetes, pues cada guardia de por sí ha de ser un tipo de compostura y aseo. El desaliño en el vestir infunde menosprecio.

14. Al encontrarse el Guardia civil algun amigo ó camarada, á quien haya de saludar, lo hará cortésmente y sin gritos ni ademanes descompuestos: siempre se valdrá para ello de sus propios nombres ó apellidos, no usando jamás de apodos ó mote, que tan poco favorables son para quien los emplea.

15. Nunca se entregará por los caminos á cantos ni distracciones impropias del carácter y posición que ocupa; su silencio, compostura y seriedad, deben imponer más respeto que sus armas.

16. Será muy atento con todos; en la calle cederá la derecha no solo á los Jefes militares, sino tambien á todas las autoridades en cualquiera carrera de Estado, y por lo general á toda persona bien portada y especialmente á las señoras, lo que será una muestra de subordinación para unos, atención para otros y de buena crianza para todos.

17. Observará puntualmente el artículo de la ordenanza, que previene como debe saludar á todos los oficiales del Ejército, y cuidará de distinguirse en llenar este deber. El saludo á los Generales, Brigadieres, primer Jefe de su Tercio y Jefe de la provincia en que preste su servicio, lo ejecutará descubriéndose si no se hallase armado.

18. Ha de procurar juntarse generalmente con sus compañeros, y fomentar la estrecha amistad y union que debe haber entre los individuos del cuerpo, aunque tambien podrá hacerlo con aquellos vecinos de los pueblos que por su moralidad y buenas costumbres, deben ser apreciados y considerados en el que estuvieren.

19. No entrará en ninguna casa ni habitación sin llamar anticipadamente á la puerta y pedir la venia para entrar, valiéndose para ello de las voces *¿dú V. su permiso?* ú otras equivalentes; olvidándose absolutamente de la denominación de patron ó patrona, que comunmente suelen usar todos los soldados. Cuando le concedan la entrada lo hará con el sombrero en la mano, manteniéndolo en ella hasta despues de salir.

13. Quinacailangán ng hiyas ng cuerpo na huag gagamit ng ibang cagayacan cundi ang oniforme lamang, ngunit, huag magcuculang ni isang botones, pagca,t, baua,t, guardia ay dapat maguing salamin ang anyo at calinisan. Ang ualang ayos na pananamit ay nacaqaquit nang paghalay.

14. Pag nacasalubong ang Guardia civil ng isang caibigan ó casamahan ay saluduhan ng boong galang, at huag maquipagsigauan ni cumilos ng uala sa ayos: laguing gagamitin sa gayon ang sarili nilang ngalan at apellido, huag gagamit cailan man ng bansag ó pamagat na di paquiquinabañgan ng nagtataglay.

15. Cailan mai, huag aaunit sa daan ni maglilibang pagca,t, di nararapat sa caniyang calagayan; ang catahimican niya, caayusan at capurmalan ay malacas pang magpagalang cay sa caniyang mga armas.

16. Magalang sa lahat; at sa daan ay ibigay ang gauing canan, di lamang sa caniyang mga Puno, cundi naman sa cangino pa mang Punong bayan, gayondin oaman sa lahat ng tauong mabute ang ayos, lalo,t, higit sa mga babae, na ang cabulugan nito ay tandang pagquilala sa nacasasacop; suyo sa iba at pagpaquilalang may pinag-aralan sa lahat.

17. Tupding madali ang artículo ng ordenanza, na nagtatadhana ng pagsaludo sa mga puno ng Ejército, at pag-iingatang mamucod sa pagtupad ng catungculanng ito. Ang saludo sa mga Generales, Brigadieres, pangulong Puno niya at Puno sa provinciag quicalalaguian niya, ay magpugay cung di taglay ang sandata.

18. Pagsisicapaang maquisama sa caniyang mga casamahan, at palaguin ang matibay na pagmamahalan at pagcacaisang dapat lumitao sa mga casamahan, cahit magagaua rin naman doon sa mga namamayang sa casarapan ng ugali at cabaitan, ay dapat mahalin at igalang sa nag-iimpoc.

19. Huag papasoc sa alin mang bahay ó tahanan cung di tumauag muna sa pinto at humingi ng pahintulot upang macapasoc, na dito,i, gagamitin ang uicang: *imay pahintulot po ba cayo?* ó ibang paris nito; limuting lubos ang tauag na patron ó patrona na caraniuang gamitin ng lahat ng suudalo. Cung pahintulatang pumasoc ay hauacan ang sombrero at huag isasaulo hangang di nacalalabas.

FLORES.

HISTORIA

HISTORIA es la narración ordenada y verídica de los sucesos pasados para enseñanza y recreo del hombre.

Se divide la Historia en *sagrada* y *profana*.

Abraza la *Historia sagrada* la Creación del mundo y las vicisitudes del pueblo hebreo con el nacimiento, vida, pasión y muerte de N. S. Jesucristo, y el establecimiento de su Santa Iglesia.

Y la *Historia profana* refiere los sucesos ocurridos en todos los otros pueblos.

Se divide la historia profana en tres grandes períodos ó épocas denominadas *Antigua*, de la *Edad Media* y *Moderna*.

Comprende cada una la primera, desde el principio del mundo hasta la invasión de los bárbaros del Norte; la segunda, desde esta invasión hasta el descubrimiento de América en 1492, y la tercera, desde el descubrimiento de América hasta nuestros días.

HISTORIA ANTIGUA

Desde el principio del mundo hasta la invasión de los *Bárbaros del Norte*. Abraza un periodo de 4400 años.

Pueblos primitivos.—Primeros imperios.

Los principales sucesos de los pueblos primitivos son la Creación, el Diluvio universal y la dispersión de los hombres.

Se hallan consignados todos estos sucesos en la Historia Sagrada.

Habitaron despues del diluvio los primeros descendientes de la familia de Noé los alrededores del monte Ararat, en la Armenia; pero se multiplicaron tanto, en poco tiempo, que necesitaron separarse ocupando los descendientes de Sem, la Mesopotamia y la Siria; los de Cam el Egipto, la Arabia y la Palestina, que se llamó tierra de Canaan; y los de Jafet, el Asia Menor, y más adelante la Europa.

Los pueblos que se formaron poco despues de habitadas estas regiones fueron entre otros muchos los *hebreos*, los *chinos*, los *indos*, los *egipcios*, los *fenicios*, los *asirios* y los *persas*.

De estos pueblos tiene mayor importancia histórica el pueblo hebreo, por haberle elegido Dios como depositario de

HISTORIA

Tinatauag na Historia ang maayos na pamamalita ng mga tunay na nangyari upang pag-aralan ng tauo.

Dalauang bahagi ang historia, ang una, i, tinatauag na *Sagrada* (ang nauucol sa gaua ng Dios) at ang icalaua, i, *profana* (ang nauucol sa gaua ng tauo.)

Nasasaclao ng Historia, *Sagrada* ang paglalang sa mundo, at ang iba, t, ibang nangyari sa bayang hebreo sa pangangana, cabuhayan, hirap at camatayan ng ating P. Jesucristo at ang pagcatatag ng caniyang Sta. Iglesia.

Sinasaysay naman ng *Historia profana* ang mga nangyari sa lahat ng bayan.

Sa tatlong malalauac na panahon binahagi ang Historia profana, na ang una, i, tinatauag na *Edad Antigua*, ang icalaua, i, *Edad Media* at ang icatlo, i, *Moderna*.

Nasasaclao ng *Edad Antigua* ang panahong mula sa unang arao ng mundo hangang sa pagsalacay ng mga taga bundoc ng Norte, ang icalaua, i, mula sa pagsalacay na ito hangang sa matuclasan ang América; at ang icatlo, i, mula sa pagcatuclan na ito hangang ngayon.

HISTORIA ANTIGUA

Mula sa unang arao ng mundo hangang sa pagloob ng mga taga bundoc ng Norte. Sumasacop ng isang panahong 4400 taon.

Mga bayang una.—Mga unang imperio.

Ang malalaquing bagay na nangyari sa nangunang bayan, ay ang paglalang, Diluvio universal ó paglubog ng mundo at ang pagcacauatcuatac ng mga tauo.

Sa Historia Sagrada natatalang lahat ang mga pangyayaring ito.

Ng macaraan ang paglubog ng mundo, ang mga anac at inapo ni Noé ay nagsipanahan sa tabi ng bundoc ng Ararat sa Armenia; nguni, t, cumapal na lubha sa maicling panahon na quinailangan ang magbucod bucod, at nilugaran ng mga ancan ni Sem ang Mesopotamia at ang Siria; sa mga ancan ni Cam ang Egipto, Arabia at Palestina na pinaanganlang Canaan; at sa mga anac ni Jafet ang Asia Menor at ng malauna, i, pati Europa.

Ng mapanahanan ang mga lupaing ito ay nagsilitao ang bayan ng mga *hebreos*, mga *inchic*, mga *indios*, mga *egipcios*, mga *fenicios*, *asirios* at mga *persas*.

Sa historia, ang lalong mahalaga sa mga bayang ito ay ang Hebreo pagca, t, siya ang piniiling paghabinlan ng Dios ng matatandang casu-

las antiguas tradiciones y para que de él naciese el SALVADOR del mundo.

Los chinos ofrecen la particularidad de haber constituido, muchos siglos antes de J. C. un gran imperio.

Y los indios la de que dejaron grandes monumentos, renombrados poemas y notables sistemas filosóficos.

Y los egipcios la de que llegaron al mayor progreso en las ciencias y las artes.

Y los fenicios la de que fueron célebres navegantes al par que aventajados en las artes y la cultura, extendiéndose por todo el Mediterráneo. Sus ciudades de Tiro y Sidon eran el emporio del comercio de aquellos tiempos.

Y los asirios la de que formaron un imperio riquísimo dividido por algun tiempo entre los de Nínive y Babilonia.

Y los persas la de que al mando de Ciro conquistaron á los asirios, siendo á su vez dominados por Alejandro de Macedonia, por los romanos, y por último, por los árabes.

¿ES CONVENIENTE EL MATAIMONIO?

(Continuación)

—Mentira!... La hermosa conclusión de un recomendable libro de Mr. Evaristo Thevenin está concebida en estas palabras:

Marie-toi. tu feras bien:

Ne te marie pas, tu feras mieux.

—Oh! oh! algo callas ahí, y ese es el sistema ó recurso de los tontos contrincantes. Recuerda aquello de: *mais surtout n'oublie pas que le MIEUX est l'ennemi du BIEN*. Créeme que es ventajoso el matrimonio, como afirman Michelet, Foderé, Virey, Florian, Monlau y multitud de autores célebres.

—Pero si Monlau dice que «para un hijo de familia, que compromete á fuerza de calaveradas su salud y el patrimonio de sus padres, el matrimonio casi nunca es un remedio, porque el tálamo es su potro. Tampoco lo es para una jóven afectada de histerismo ó de una neurosis convulsiva.»

—Eso lo dice despues de haber ensalzado las ventajas del matrimonio; pero aun esa opinión excepcional del tratadista sobre el

latan ó caugalian at para sa caniya ipangnanac ang Mananacop.

Ang caibhang iniaalay ng inchic ay ang pagtatatag nila ng isang malaquing imperio niyong daco pa roong panahon bago ipinangnanac si J. C.

Namumucod ang mga indio sa pagtatatag nila ng malaquing monumento, masasanghayang casulatan at sari-saring dunong sa filosofia.

Ang mga egipcio ay nacarating naman sa taluctoc ng carunugan at ng mga arte.

Nangang bantog sa paglalayag ang mga fenicio samantalang nananaig tungcol sa mga artes at pagsasaca, na lumalaganap sa boong Mediterraneo. Ang caniyang mga ciudad ng Tiro at Sidon ay siyang hantungan ng calacal ng mga panahong yaon.

Ang mga asirio ay sa pagtatatag ng isang napacayamang imperio na sa minsang panahon ay nagcacabahagi sa Nínive at Babilonia.

Ang mga persas, sa panihala ni Ciro ay sinalacay ang mga asirio, nguni,t, pinasuco rin naman sila ni Alejandro ng Macedonia, gayondin ng mga Romano at sa catapusa,i, ng mga árabe.

ADNARIM

¿NARARAPAT BAGA ANG PAG-AASAU?

(Carugtong)

—¡Casinungalingan!.... Ang mariquit na catapusan ng isang magaling na libro ng Mr. Evaristo Thevenin ay ganito ang sabi:

Cung pacasalca, mabuti.

At cung hindi, lalong mabuti.

—Huy! ¡huy! mayron cang di sinabi, at iyan nga ang paraan at daguisunan ng mga mangmang sa taltalan. Alalahanin mo yaong: *nguni,t, alalahanin mo ang LALONG MABUTI siyang nacasisira tuloy sa MABUTI sa macatuid ang ibig sabihin sa paghahanagad ng caguitna isang salop ang mauuala. Paniualaan mo aco at mapaquinabang ang mag-asaua, paris ng pina-toothanan ni Michelet, Fodere, Virey, Florian, Monlau, at ng madlang marururong.*

—Nguni,t, si Monlau ang may sabi na «sa isang anac na ang buhay ay mapanganib sa pangbabae, ang pag-aasaua cailan man ay di halos macabubuti pagca,t, ang hihigan ng asaua ay ang caniyang camatayan. Gayondin di dapatmag-asaua ang may saquit na tinatauang na *histerismo ó neurosis convulsiva*.

—Iyan nga ay sinabi niya ng mapuri na ang matrimonio, nguni,t, diyan man sa tanging pasiya tungcol sa bulagsac nabinata ay

jóven pródigo, es rebatible escudándonos con una aseveración del autor de la *Hensia*...

—¿Te refieres á Voltaire? ¿A aquel que, según Condorcet, al hablarle su confesor de Cristo, le contestó:

—«Por el amor de Dios, no hable V. de ese hombre!» Cítamela que me gustan las opiniones de aquel sabio.

—Pero... creo que eres... uno de los entusiastas por el... triángulo.

—Cállala. Acaba de exponer eso de Voltaire.

—Pues dice el caballero: «El padre de familia no quiere avergonzarse delante de sus hijos y teme dejarles el oprobio por herencia.»

—Bien: más... ¿quieres convencerme solamente con las citas? Pareces uno de los que un periódico madrileño llama *eruditos de segunda mano*. Vamos te lo perdono, porque en el día está muy generalizada la creencia de que el que usa de pocas citas, peca de falta de instrucción; pero te advierto de paso que la erudición prestada tiene sus inconvenientes y conozco escritores que pasan por ahí de ilustrados y que citaron como nombres de filósofos á denominaciones de ciudades extranjeras, como Retana.

—No por alardear de falsa erudición te he citado algunas opiniones; te dije que el matrimonio es bueno y para probártelo, ciertamente me faltaba autoridad propia y debía apoyarme en la reconocida generalmente.

—Vamos por partes: dices que el matrimonio es bueno: ¿y si es coqueta tu futura? ¡Ay tío de mi alma! Si hubieras leído *El Celoso Extremeño* de nuestro inmortal Cervantes... vamos, sabrías lo que es el mundo éste, que según Panglos es el mejor de los posibles.

—Y te figuras que soy tan estúpido, que no sepa escogerme una mujer virtuosa?

—Muchas damiselas sin mancilla debe de haber cuando un sabio hijo del Celeste Imperio, el coronel Techeng-ki-Tong observa con gran acierto en su recomendable artículo publicado en la *Revue de deux mondes* de París en junio de 1884, que entre los europeos predomina la convicción de que la mayor parte

ayon din cung manghauac tayo sa isang pinagtutibay ng sumulat ng Hensia...

—¿Si Voltaire yata ang sinasabi mo? ¿Yaong ayon cay Condorcet ng bangutit ng confesor niya si Cristo ay sinagot ng ganito?

—«Alang-alang sa Dios, huag mo pong bangutit sa aquin ang tauong iyon. Sabihin nino sa aquin at gusto co naman ang mga pasiya ng marunong na yaon».

—Ngunit,.... sa acala co,i, icaa... isa sa mga matuain sa... pagmamason.

—Magpahinga ca, ulol! Casasabi mo pa lamang niyong cay Voltaire.

—Cung gayon ang uicaniya,i, ganito: «Ayao mahiya ang isang ama sa harap ng caniyang mga anac at natatagot na pamanahan sila ng cahihayan».

—Mabuti: ngunit,.... ¡Ibig mo yata acong papanuhalain lamang sa mga pasiya? Anasqui isa ca sa mga tinatawag na *marunong na mangagaya* ng isang periódico sa Madrid. Datapua,t, pinatatawad quita, pagca,t, ngayo,i, caraniuan na ang panahamplatayangnagcacasala ng caunti ang pinag-aralan ang gumamit ng caunting pasiya ng iba; ngunit, ipinaunsa co sa iyo na ang carunungang hiniram ay mayrong capansanan at marami acong naquiquilalang manunulat na nagpapangap na ilustrado at sinisita na parang nga ng filósofo ang mga ngalan ng ciudades, na gaya ni Retana.

—Hindi sa pagpapamuti ng dayang carunungan caya co sinabi sa iyo ang mga pasiya; sinabi co sa iyo na ang matrimonio,i, mabuti at upang patotohanan, ang totoo,i, culang aco ng sariling capangyarihan caya sa mga quilalana aco nanghahauac.

—Ating isa-isahin: ang uica mo,i, mabuti ang mag-asawa: gat cuug quiri ang iyong catrato? ¡Ay mama ng calulua co! Cung iyong nabasa ang *El Celoso Extremeño* na quinatha ng ating bantog na Cervantes.... hala dapat mong malaman cun ano ang mundo, itong ayon cay Panglos ay mabuti sa lahat ng bubute.

—At ang acala mo ba,i, aco,i, napacahayop na di marunong punili ng isang mabining babae.

—Oo, marami ng marami ang dalagang ualang dungis ng ang isang marunong na anac nang China, ang coronel Techeng-ki-Tong, ay tamang tama, sa caniyang magaling na articulong pinalabas sa *Revue de deux mondes* sa Paris niyong Junio ng 1884, na ang sabi,i, nagbahari sa mga europeo ang

de las mujeres son infieles á sus maridos.

—El mismo autor chino que citas, asegura que esa convicción es exagerada. En efecto, segun un proverbio chino, «de diez mujeres, nueve son celosas.» Y si son los celos, digo yo ahora, efectos del amor, segun los filósofos, ¿cómo, cómo puede haber mujeres que amando á sus maridos, les engañan vilmente? El amor excluye toda infidelidad al objeto adorado.

—Y si te toca en suerte la número diez, siendo las otras nueve celosas y buenas? ¿Te agradaría contemplar una cosa así parecida á la luna nueva?

ANGEL BENITO.

(Continuará)

CÓDIGO PENAL

(Continuación).

CAPITULO IX

Disposiciones generales

Art. 567. Están exentos de responsabilidad criminal y sujetos únicamente á la civil por los hurtos, defraudaciones ó daños que reciprocamente se causaren:

1.º Los cónyuges, ascendientes y descendientes ó afines en la misma línea.

2.º El consorte viudo, respecto de las cosas de la pertenencia de su difunto cónyuge, mientras no hayan pasado á poder de otro.

3.º Los hermanos y cuñados, si viven juntos.

La excepción de este artículo no es aplicable á los extraños que participen del delito.

TITULO XIV

De la imprudencia temeraria

Art. 568. El que por imprudencia temeraria ejecutare un hecho que, si mediare malicia, constituiría un delito grave, será castigado con la pena de arresto mayor en su grado máximo á prisión correccional en su grado mínimo, y con arresto mayor en sus grados mínimo y medio si constituyere un delito menos grave.

Al que, con infracción de los reglamentos, cometiere un delito por simple imprudencia ó negligencia, se impondrá la pena de arresto mayor en sus grados medio y máximo.

paniualang ang caramihan ng babae, ay tacsil na caniyang asawa.

—Ang insic ding sinabi mo ang nagmamatigas na ang gayong paniuala ay napapacalabis lamang. Sa catunayan ang salita ng isang casabihang insic sa sampung babae ay siyam ang panibughuin. » Cun ang panibugho, ang tanong co ngayon, ay galing sa pag-ibig ayon sa sabi ng mga filósofo, gay paano, paanong pagcacaron nang babaeng sa pag-ibig sa canilang asawa, ay dadayain nila? Itinatacuil ng pag-ibig ang boong catacsilan sa bagay na sinusinta.

—At cun ang tumama sa iyo, ay babaeng icasampu sa tinuran mong bilang na ang siyam nito, panibaghuin at mabute? Iquinatutua mo bang panoorin ang gayong bagay na cauangqui ng bagong buan.

Tinagalog ni HERODES.

CODIGO PENAL

(Carugtong.)

ICASIAM NA CAPITULO

Mga pasiya.

Art. 567. Lual sa responsabilidad criminal at sa civil lamang masasacop, tungcol sa pagu-umitan, pag-lulugsuan at pagdadaayang nangyari:

1.º Ang asawa, magugulang, anac at apo ó camaganac na ganian na calapit ng asawa.

2.º Ang nabao, tungcol sa pag-aaring ucol sa caniyang namatay na asawa, samantalang di napapasaiba.

3.º Ang mga capatid at bayao cun magcacapisan sa tahanan.

Ang pagtatanngi ng articulong ito ay di magagamit sa iba na casama sa casalanan.

ICASIAM NA TITULO

Sa causalang ingat.

Art. 568 Ang sa di pag-iingat ay macagaua ng naging casalanang daquila, cun sacaling may acalang masama, ay parurusahan ng arresto mayor sa grado mínimo, at cun di totoong mabigat ang sala, ay arresto mayor sa grado mínimo at medio.

Ang sa pagsuay sa mga cautusan, nacagaua ng casalanan dahil sa capabayaan ó di pag-iingat, ay parurusahan ng arresto mayor sa grado medio at máximo.

En la aplicación de estas penas procederán los Tribunales según su prudente arbitrio, sin sujetarse á las reglas prescritas en el art. 81.

Lo dispuesto en el presente artículo no tendrá lugar cuando la pena señalada al delito sea igual ó menor que las contenidas en el párrafo primero del mismo, en cuyo caso los Tribunales aplicarán la inmediata á la que corresponda, en el grado que estimen conveniente.

LIBRO TERCERO

De las faltas y sus penas

TITULO PRIMERO

De las faltas contra el orden público

Art. 569. Incurrirán en la pena de 70 á 320 pesetas de multa:

1.º Los que por medio de la imprenta, litografía ú otro medio de publicación, sin cometer delito, publicaren maliciosamente noticias falsas de las que pueda resultar algún peligro para el orden público ó daño á los intereses ó al crédito del Estado.

2.º Los que en igual forma, sin cometer delito, provocaren á la desobediencia de las leyes y de las Autoridades constituidas, hicieren la apología de acciones calificadas por la ley de delito, ú ofendieren á la moral, á las buenas costumbres ó á la decencia pública.

3.º Los que publicaren maliciosamente disposiciones, acuerdos ó documentos oficiales sin la debida autorización, antes que hayan tenido publicidad oficial.

Art. 570. Los que apedrearen ó mancharen estatuas ó pinturas, ó causaren un daño cualquiera en las calles, parques, jardines ó paseos, en el alumbrado ó en objetos de ornato ó pública utilidad ó recreo, aun cuando pertenecieren á particulares, serán castigados con la multa del duplo al cuádruplo del valor del daño causado, si el hecho no estuviere comprendido por su gravedad en el libro II de este Código.

En la misma pena incurrirán los que de cualquier modo infringieren disposiciones dictadas sobre ornato de las poblaciones.

Art. 571. Serán castigados con la pena de arresto de uno á diez días y multa de 125 pesetas:

Ang cabaitan ng mga Tribunales ang bahalang magcapit ng mga parusang ito sa mga gayong casalaan, na di sila aalinsunod sa pasiya ng articulo 81.

Hindi maaari ang tadhana ng articulong ito cun ang itinuturoong parusa sa casalaan ay eaparis ó maliit sa mga dusang sinasabi sa unang párrafo ng articulo ring ito, sa bagay na iyan ay icacapit ng mga Tribunales, ang malapit na parusang nababagay, sa gradong inaacala nilang nararapat.

PAÑGATLONG LIBRO

Sa mga caculanġan at parusang catapat.

UNANG TITULO

Sa mga caculanġan laban sa caayusan nang bayan.

Art. 569. Parurusahan ng multang 70 hangang 320 pesetas:

1.º Ang mga, sa pamamagitan ng imprenta, litografía ó ibang paraan ng pagcatalat ng balita, di mau gumaua ng casalaan, sa masamang hangad ay naghayag ng mga balitang casinunġalingan na dahil dito, nagcaron ng panganiib ang cahinusayan ng bayan ó nacasama sa mga intereses at crédito ng Estado.

2.º Ang, sa mga gayonding paraan, di mau gumaua ng casalan, magyacag sa pagsuay sa mga cautusan at sa mga Pinunong itinatag ng ley, at magmasaquit ng mga cagagauang itinuturing na casalaan ng ley, humalay ng cagalingan, mabuting caugalian ó calinisao ng bayan.

3.º Ang mga, sa masamang hangad, magpahayag ng mga pasiya, pinagcayarian ó mga documentong ucol sa Gobierno, na ualang carampatang pahintulot, at di pinalalabas ng may catungculan.

Art. 570. Ang bumató ó pumuno ng dumi sa mga estatua, ó pintura, ó sumira ng anoman sa mga lausangan parques, jalamanan ó pasialan, sa mga luminario ó sa mga pamuti ó libanġan ng bayan, cahit nauucol lamang sa canġino mang tauo, ay multimahan ng doble hangang dalauang doble ng halaga ng sinira, cun ang pagcacasalang guinaua ay di nasasabi, dahil sa cabigatan, sa libro II ng Códigong ito.

Gayondin namang parusa ang itatambing sa sinomang lumabag, cahit sa panong paraan, sa mga itinatadhanang pasiya tungcol sa paghihiyas ng pamamayan.

Art. 571. Parurusahan ng arrestong mula sa isa hangang sampung arao at multang 15 hangang 125 pesetas:

1.º Los que perturbaren cualquier acto de carácter religioso de un modo no previsto en la sección tercera, cap. II, tít. II del libro II de este Código.

2.º Los que con la exhibición de estampas ó grabados, ó contra otra clase de actos, ofendieren la moral y las buenas costumbres sin cometer delito.

Art. 572. Serán castigados con la pena de uno á cinco días de arresto, ó multa de 15 á 125 pesetas, los que dentro de poblaciones ó en sitio público ó frecuentado dispusieron armas de fuego, cohetes, petardos ú otro proyectil cualquiera que produzca alarma ó peligro.

Art. 573. Serán castigados con las penas de uno á quince días de arresto y multa de 75 á 200 pesetas:

1.º Los que turbaren levemente el orden en la Audiencia, Juzgado ó Tribunal local en los actos públicos, espectáculos, solemnidades ó reuniones numerosas.

2.º Los subordinados del orden civil que faltaren al respeto y sumisión debidos á sus superiores, cuando el hecho no tuviere señalada mayor pena en este Código ó en otras leyes.

Art. 574. Serán castigados con la multa de 15 á 125 pesetas y represión:

1.º Los que promovieren ó tomaren parte activa en cerreras ú otras reuniones tumultuosas, con ofensa de alguna persona ó con perjuicio ó menoscabo del sosiego público.

2.º Los que en rondas ú otros esparcimientos nocturnos turbaren el orden público sin cometer delito.

3.º Los que causaren perturbación ó escándalo con su embriaguez.

4.º Los que, sin estar comprendidos en otras disposiciones de este Código, turbaren levemente el orden público, usando de medios que racionalmente deban producir alarma ó perturbación.

5.º Los que faltaren al respeto y consideración debida á la Autoridad ó la de sobedecieren levemente dejando de cumplir las órdenes particulares que le dictare, si la falta de respeto ó la desobediencia no constituyeran delito.

6.º Los que ofendieren de un modo que no constituya delito á los agentes de la Autoridad cuando ejerzan sus funciones, y los que en el mismo caso los desobedecieren.

7.º Los que no prestaren á la Autoridad el auxilio que reclamaren en casos de delito,

1.º Ang mangulo sa anomang pagtitipong nauucol sa P. Dios, na gumamit ng paraang di sinasabi sa seccion 3.a, capítulo II, título II ng libro II ng Códigong ito.

2.º Ang sapaghahayag ng mga cuadro ó pinturang mahahalay ó ibang cagagauan ay nacasama sa bayan at sa mabubuting cagalian, cahit di gumaua ng casalanan.

Art. 572. Parurusahan ng arrestong mula sa isa hangang limang arao ó multang 15 hangang 125 pesetas, ang magpapatoc, magpasiclab ó magpataas ng anomang may polvura na nacagulat sa bayan ó nacapanganyaya sa loob ng bayan, ó lugar na caraniuang matauo.

Art. 573. Parurusahan ng arrestong mula sa isa hangang labing-limang arao at multang 77 hangang 200 pesetas:

1.º Ang gumambala ng bahagya sa cayusan ng Audiencia, Juzgado ó tribunal sa mga actong público, panoorin, pagdiriuang ó malalaquing pulong.

2.º Ang napagpupunuang magculang ng galang sa manga Punong bayan, cun ang pangyayari ay di nasasaelao ng malaquing parusa sa Códigong ito ó sa ibang leyes.

Art. 574. Mumultahan ng 15 hangang 125 pesetas at pangungusapan:

1.º Ang yumacag ó maquiisa sa mga tapat ó pagtitipong mailingasnagas, na nacagalit sa iba ó nacasama ó nacabulabog sa catahimican ng bayan.

2.º Ang mga sa pagroronda ó paglalacad ng gabi ay bumulabog sa cahusayan ng bayan cahit di gumaua ng casalanan.

3.º Ang macapagbigay guló ó escándalo dahil sa caniyang pagcalango.

4.º Ang magbigay bahagyang gulo sa cahusayan ng bayan na gumamit ng paraang naquiquilalang macasasama cahit di nababanguit sa mga ibang pasiya ng Códigong ito.

5.º Ang magculang ng paggalang at catapatang paglingap sa Punong bayan ó sinuay ng bahagya, na di tinupad ang mga ordeng iniutos sa caniya, cun ang caculangán ó ng di pagsunod ay di naging casalanan.

6.º Cahit di maguing casalanan, ang nagbigay galit sa mga alagad ng Justicia cun gumaganap ng catungculan ó ang sumuay sa canila sa mga gayonding calagayan.

7.º Ang di umabuloy sa Justiciang nagcacailangan ng tulong cun may hinubuli, nag-

de incendio naufragio, inundación u otra calamidad, pudiendo hacerlo sin perjuicio ni riesgo personal.

Art. 575. Serán castigados con la multa de 70 á 200 pesetas los que ocultaren su verdadero nombre, vecindad, estado ó domicilio a la Autoridad ó funcionario público que se lo preguntare por razón de su cargo.

Art. 576. Serán castigados con la pena de 15 á 125 pesetas de multa:

1.º Los que ejercieren, sin título académico, actos de una profesión que lo exija, á no ser que estuvieren habilitados para ello por Autoridad competente.

2.º Los que usaren de máscaras ó disfraces, contraviendo á las disposiciones de la Autoridad.

3.º Los que usaren armas sin licencia.

EN EL CASINO NACIONAL

Galantemente invitados por el Casino Nacional hemos tenido el gusto de asistir al gran baile que dió en la noche del sábado 18 del pasado.

El salón presentaba un golpe de vista encantador con su aspecto egipcio, adornos excelentes, y su iluminación eléctrica.

Se ejecutó el programa del baile y para que se formen breve idea nuestros lectores, diremos que en los rigodones había unas ochenta parejas. Amenizaba el acto una nutrida y bien afinada orquesta bajo la batuta del Sr. Muezo.

Tantas pollitas hermosas había allí, que por no incurrir en olvidos involuntarios no citaremos sus nombres.

Al felicitar calurosamente al Sr. Presidente D. Leon Alaxá y la Junta Directiva por el brillante éxito de la fiesta, le manifestamos nuestro profundo agradecimiento por habernos proporcionado un momento de solaz inolvidable.

ANG TALISMAN

Salita nang matatanda

Pasimulá.

Ito nga ang siyang casuay na tauo ng abang dalaga, t. ng abang Genaro; nguni at sila ma i, binabasagulo ay nagbabata rin. at yucó ang úlo.

Matiaga sila na nag-sisintahan cahit inuusig niaong tampalasan, na hindi nga yata uurong munti man, at gayondin silang may yari ng tipan

cacasunog, nalulubog ó iba pang sacuna ng bayan, na masasauatang ualang pang'anib at di macaano sa buhay.

Art. 575. Mumultahan ng 70 hangang 200 pesetas ang maglihin ng tunay niyang ngalan pinamamayanan, calagayan ó tahanan sa Justiciang tumatanong sa caniya sahi sa pagtupad ng catungculan.

Art. 576. Mumultahan ng 15 hangang 125 pesetas:

1.º Ang gumanap, na ualang titulo ng colegio ng mga catungculang nagecailangan ng gayon, tangi lamang cuag talagaug pinahintulutan ng quinararapatang puno.

2.º Ang magbalat cayo, na lumabag sa mga tadhana ng may capangyarihan.

3.º Ang gumamit ng armas na ualang pahintulot.

H. FLORES.

LA NUEVA GUIA OFICIAL

Agradecemos al Sr. Monroy, Secretario del Gobierno general, un ejemplar de dicha importante obra, que se ha servido enviarnos, alabando el buen método y la conveniente distribución de los datos recogidos que se observan. Solo una inexactitud hemos notado y es la decir que el comercio de Ilocos es de poca importancia cuando cada día ya en aumento y además de los cien buques de vela que sostienen su cabotaje, se ve que varios vapores frecuentan sus puertos, y hubieron de encargarse dos mercantes que se destinan exclusivamente á aquella línea. Pero esto no se debe atribuir sino al que proporcionó estos datos y lamentamos que la capitania del puerto de Ilocos no tome exactos detalles del comercio de aquellos pueblos.

Si Genaro, i, duc-ha na ay palalo pa, at si Valentina, i, mayamat maganda, saca ang matandang Tutór ay may sinta caya ang taya co, i, sasamain sila.

Capag pinapalad silang mag-sing ibig na ninitang daan upang mag-calapit, doon sila lalo na liniligalig at pinag-lalayo ng Tutor na buisit.

Capag dumurungao bunying Valentina at nagtutumatag sa caniyang sisua, ito sa bintana, i, lalapi, t, pagdaca, t, ang gaua ng buisit ay biglang isara.

Capag nanggagaling sila sa Arenal
at quinulang palad silang nagabihan,
si Valentina nga ay ilinululan
sa caruage, nguni,t, malayo sa cristal.

Doon sa Sevilla,i, cahit anong iuit
at si Valentina man yata ay mainis,
ay di tutulutang maupoag malapit
sa bintaná niyong Tutor na masungit.

Na sumasacanan ng abang dalaga,
sa calua nito nama,i, ang sisiua,
at baca sacaling macahaguis siya
ng sulat, ó señas, ó titig ng mata.

Nguni,t, gaano man ang ingat ng Tutor
at si Valentina,i, saan man icanlong,
at saan man niya itago,t, iculong

ay cay Genaro ring pilit nasusumpung
Laguing lumilipat sila ng tahanan
ay di malalao,t, babago na naman;
sa pagca,t, anoman ang gaging paraan
ang caniyang nasa,i, di rin niya camtan.

Caya cung cailan niya iniisip
na sila,i, cubli na, at natatahimic,
ay mula sa *balco,i*, caniyang namamus'd
si Genaro roon sa *calleng* malapit.

Namamangha siya sa pagsintang ito
nitong Valentina doon cay Genaro;
saca ito naman ay parang anino
na casunod nila saan man patungo.

Saca hindi niya mapalayas-layas
at inaaglahi tanang pag-iingat,
gayondin ang bala at himoc na lahat
na laguing sa caniya,i, ihinihicayat.

Nguni,t, nalalanta pagasa ng *tutor*,
at si Valentina,i, bato manging buról,
na dili mabagbag sa caniyang pagtaghoy
pagca,t, cay Genaro ang puso,i, humantong
Sa guinayon-gayoi, touing mangga-ngahas
maghayin ang *tutor* ng iuing pag-liyag,
bilang casagutan niyang tinatangap
ang di nagmamali na *hinding* marahas.

Nguni,t, ang dalawa ay nagsisintahan
Ang hiciyat nila,i, hindi man paquingan
at ang bala nila,i, diman catacutan,
at ang cay Genarong guinagau lamang
ang bintanat, pinto nila,i, binubucsan.

Hindi nga mangyari na macacaula
sa umang na silo at mga pacana
caya nga,t, ang lalong matouid na nasa
ay dili mangyari,t, na bibigong paua

Taglay nitong *tutor* ang licong panata,t,
parang na sa lilim ng caniyang *toga*:
yaong si Genaro,i, laguing ala-ala
ay cay Valentina namang sinisinta.

Mana,i, isang hapon *tutor* ay lumapit
sa cay Valentina,t, nangahas humibic,
ang luha sa mata ay tumatagustis

at ipinahayag calong na pag-ibig.

Sabihin ang galit ng masauing palad
na dili tangapin ang caniyang pag-liyag
nangatal ang *voces* na may halong iyac
na siya,i, nanumpa,t, sinacsi ang balat.

Na di, rao, titiguil siya camunti man
hangang sa ang nais niya ay macamtan:
ó humucay caya ng pag-lilibingan
sa cay Valentina,t, guilio na catipan.
cahit inuusig niyong tampalasan,
na bindi nga yata susuco munti man,
at gayon din silang may yari ng tipan.

Si Genaro,i, due-ha na ay mayabang pa
at si Valentina,i, mayama,t, maganda:
ang matandang *tutor* naman ay may sinta,
caya sa taya co,i, sasamain sila.

Yaong cay Genarong pagsintang dalisay
cay Valentina nga na tinutumbasan;
nguni at marahil ay ang casadlaca
nito,i, dalamhati at dustang libingan.

I

Doon sa Sevilla na nayong caratig
tutor ay may isang bahay na tahimic
na caulinili at sacdal ng diquit,
olivo at suha ang nacaliligid.

Doo,i, may malaqui at saganang *jardin*
sa balabalaqui,t, seriuang pananim,
na pinalalago ng simoy ng hangin,
baquit na sa pangpang niyong Guadalquivir.

Si Valentina nga ay dito dinala,
ng ualang magaua *tutor* na may sinta,
at yaong magcasi,i, dito ibig niyang
mapiit capoua sa *cárcel* ng dusa.

Dalaga,i, niniyac na calong ng lumbay
at tinataogisan sauing capalaran;
nguni ang pag-irog sa casing catipa,i,
lalong pag uulol, lalong tumitibay.

Hangat, nalalao,i, lalong humihigpit
ang cay Valentinaang doo,i, pagca piit;
nguni,t, tumitindi nama,t, naghuhulip
ang caniyang panata,t, sinumpang pag-ibig

At pinararaan sa siuang ng *rejas*
ang himutoc niya cay Genarong liyag:
ang langay-langayang doo,i, namumugad
sa bitac ng pader ang caniyang alagad.

Manga casamahan niyong nacuculong
sa *cárcel* ng dusa,i, sarisaring ibong,
nagsali-salimbay sa mahinang simoy
ng amihang hangging taglay ng panahon.

Datapoua,t, jay! dili dumarating
ang Genarong casi,t, sula ng panimdim,
pagca,t, dili nito batid yaong *cárcel*
ó caya linimot na ang caniyang guilio.

Sa nagsasaua na ang matang tumangis
at quin uucutan ang pisngi ng diquit,

sampong culay sagang labi,i. nauumid ang taghoy rin niya,i, siyang nariringig.

LACANDOLA.

MGA BALITA

Inihalal na corresponsal namin sa Tanauan (Batangas) si D. Nicolás Gonzales; sa Tayabas si don Santiago Jara, sa puerto ng Cavite si don Juan Tongco, Zambales D. Benito Esguerra, Hinihiling namin sa mga suscritor sa Camarines, na padala na sello ng bayad.

Hinihiling namin sa mga mahal namin suscritor sa Mindoro, Laguna, Tayabas, Bulacan, Pampanga, Batangas at Manila ay pagcalooban ng magbayad.

—Inihayag niyong lunes ng *El Comercio* ang carugtong na telegrama:

» *Madrid* 24 de Abril 8-30 p. m.

» Sa paquikipag-yari sa Estados-Unidos ay di casali ang Filipinas. Hinihingi ng *Imparcial* na masali ang lupaing iyan sa pinagcayarian.

» Gumaua ng isang pagsisiyasat sa Congreso ng Diputados tungcol sa di pagcasali ng Filipinas.

» Ang Consejo ng Filipinas ay humihingi ng masali iyan sa pinagcayarian.

» Sumabog ang isang taguan ng pólvora sa Roma, dalawang daa,t, limang pu ang nasugatan.—*Mohám.*

—Niyong sábado á la 1-40 minutos nang tanghali tinanggap dito sa Maynila ang telegramang buhat sa Mariquina.

» Sa oras na ito,i, caquilaquilabot na sunog, tupoc na balos ang boong bayan. Nalayo ang estacion, malaquing pang'anib. Samantala aco,i, na sa buquid. Naligtasang mga aparatos, eratupoc ang cuartel ng Civil, Tribunal at escuela. Ngayo,i, nag-aalab ang estacion.»

Tungcol sa sunog na ito, niyon ding á las 4 ng hapon, pagcatanto ng Gobernador ay pinaparoon niya ang oficial na semanero ng Gobierno, ang auxiliar de Fomento at ualong bomberos. Pagdaca,i, naggayac ng abuloy, na ito,i, bigas at ulam, at ang halaga ay umaabot sa 300 piso, carromata naman ang nagdala.

At niyong liogo ay dinalao ng Gobernador ang napugnao na bayan, at pinag-usapan nila ng cura roon, Capitan, médico provincial at ng capitán ng G. C. ang pamamahagui ng sa-clolo na iniuang nacatatag ng mahusay.

Sa catapusa,i, tantoin ng guinoong bumabasa na ualang natira sa cabayanan cung di ang simbahan.

Tangi sa nanga una ay nag exámen din naman niyong viernes sa Ayuntamiento ang mga binibining casunod.

APROBAEAS

D.a Marcosa Galan y Cruz, Colegiala sa «La Compañía.»

» Josefa Hermogina Fernandez Peña, id. id.

» Mariana Garcia Cruz, id. sa S. José (Binondo.)

» Gabina Bundoc, id. id.

» Beñita Zamora, sa escuela 2.a ng Santa Cruz.

» Guadalupe Oog-Quico, escuela sa Dilao.

» M. Carmen Rivera y Decena, id. sa Sam-paloc.

» Isabel Romero, escuela particular.

» Catalina Salonga y Flores, sa escuela sa Maalat.

BUENAS

D.a Feliza Guerrero, sa escuela sa Ermita.

» Plácida Galan, sa id. Malate.

—Ibinabalita ng madlang periódico na mag cacatipon ang lahat ng babaeng maganda na ang manaig sa lahat ay bibiguan ng premio.

Ang premiong ito,i, tatatlo lamang isa para sa mga señora, isa sa mga mestiza at isa sa mga naturales.

» Caaua-aua naman ang duling, singquit, bingi at may bulutong pagca,t, hindi masasali sa gayong carangalan!

—Buhat sa Estados-Unidos ng América, ay daratio sa Europa si mis Euring, na taga Escocia (Missouri). siya,i, isang dalaga na ang taas ay ualong talampacan at ang edad ay bago pa namang sumasacay sa labing ualong taon, caya hanga ngayon ay lumalaqui pa, at sa loob ng hanganim na bouan ay isanghiolalaqui ang itinaas.

Ano pa,t, siya nga ang pinacamataas sa lahat ng mataas na babae,t, lalaquing naquilala sa mundo, pagca,t, ang caramihan nang giganteng lumitao ay hangang pitong talampacan lamang mahiguit ang inaabot na taas.

—Sa pangalang Douroff, taga Moscou, ay lubhang quilala ang isang bantog na artista ó cirquero.

Napasasayao ng taong ito, tugtugin lamang ang caniang flauta, at nagcacanta ang mga daga, pusa, aso, baboy ramo at mga manoc, at pinagpapapareja naman ang mga baboy.

Mula sa caniyang cabataan ay nahingul ang loob sa pagpapaamo ng mga hayop, at sa edad na labin anim na taon ay nagpalabas sa bahay ng príncipe Dolgorousci ng ilan pusa na caha-nga hanga ang pagcaturo, at ngayon ay siya ang lambing ng mga magustuhin sa panoorin.

—Isang nauulol na baca ay nasoc sa Escuelahan ng oras pa namang natitipon ang mga escuela, at nanibabib ng catacot tacot dahil sa ingay ng mga bata, caya sa isang sandali ay maraming napahamac.

Apat napu at lima ang daming nasugatan, salamat na nga lamang at tila gagaling na lahat.

Napatay rin ang vaca cahit anong hirap ng mga nagsi dalo.

Ang gayong sacuna ay nangyari sa Nau Witch (loglaterra)

—Hindi pala sa mga bulag lamang bayan, cundi sa marurunong man ay nacaaisip din ng caululan.

Sucut ba naman mauso sa Alemania ang pabigatan ng tauo, at di pa nalalaong sa Leipzig ay labing ualo catauonng pauang malalaqui ang nag laban ang nacacuha ng primer premio ay isang di na macauyad sa taba na ang bigat ay 172 kilógramos; sa icalauang premio ang nacacuha ay isang tila puputoc na sa taba na ang bigat ay 148 kilógramos; at ang quinauyan ng icatlong premio ay isa namang namumungoc na tila isinasasac at ang bigat ay 128 kilógramos.

Sila ngang tatlo ang nagtamo ng premio at ang mga tinaló nila na tumalo namang sa iba ay dalauang tendero, dalauang magcacarne, isang peluquero, isang cervecero at isang fotografo.

—Isang arao ay humarap sa Banco sa Francia si Mr. Schlumberguer at iniaalay niang siya ang gagaua ng billeteng di mapapaparan nino man.

Isinagot ng Banco na ang caniya mang mga guinagamit ay gayondin.

Ngunit, nasinungalingan ang Banco, pagca,t, ang guinaua ni Schlumberguer, sa lahat nang lansaogan sa Paris, ay nagsabog ng di mumunting paunaua ng isang periódico na caparis ng billeteng 50 pesetas ang halaga.

—Masaya ang carrera de cabayo na guinaua at nanaio si Camelo cabayo ni don José de Jesús.

—Angipin ng pating ay guinagauang armas na siyang inilalagay sa dulo ng sibat at campilan ng mgs tumatahan sa mga lugar na culang ó ualang bacal ó ibang paris nito: nagagaua rin namang cucbillo at iba pang casancapan. Sa pulo ng Quingmill ay sarisari at maririquit na bagay ang napalalabas sa ngipin ng pating; bucod na nga lamang tayo na di macapagmunacala sa sarili ng dapat pagtaca-han at paquicabanagan nating tagarito.

Hindi cami lamang, cundi ang madlang nacasisiyasat ay nagsasabing nagcalat lamang dito ang cayamanan, ngunit, hindi pinapansin at

iniibig pang iba lamang ang maquinabang.

Totoong casaquitsaquit nga sa loob itong ating nararating, caya imulat na ang isip, tapangao ang loob at ipusag ang catauan sa pag ganap ng ating catungculan.

—Upang lumaqui sa ugali ang ano mang bunga ng cahoy, ang sabi ng isang itallano, ay uisican ng tubig na may sulpato de hierro. Datapua,t, tandaang sa isang litrong tubig ay 80 centigramos lamang ang ilalahoc.

—Sa guildid ng Alasca ay maraming nahuhuling *isdang-candila*, na mahiguit lamang sa isang cigarrillo ang haba, nanganganinag ang catauan at parang baboy na maraming mantica.

Tinatauag na *isdang-candila*, pagcat guinagauang pananglao ng mga tagaroon. Maningning ang liuanag at di namamatay cahit anong lacas ng hangio, ngunit cailaogang patuyuin muna bago sindihan.

—Ayon sa balita, ay pinupuri ang batang si Gabriel na bataán ng mga Guevarra sa Mariquina, pagca,t, sa liesi niya,t, catibayan ng loob ay naligtas sa sunog ang bahay ng caniyang panginoon.

Parisan naua siya ng lahat sa pagmamasaquit ng bayan.

—Nagbucas ng suscrición ang *Eco de Filipinas* para sa nasunogan sa Mariquina at ang may-ari nitong periódico na si D. José de Jesús nagbigay ng \$ 50.

MABUNYING SUSCRITOR.

Ang iyong saclolo,i, cung di idaramay sa abang *Lectura*ng tila mahahapay cami may uala ring sucut na isuhay, cung di ang marapat na panghihinayang.

Cahinahinayang sapagca,t, ang catas niya,i, ngayon pa nga lamang lumalabás na cung caya naman di pa cumiquintab ay uhao sa hamog ng iniong paglingap.

Ang lahat ng ito,i, di ibig isay-say sana,t, nacucutiang cayo po,i, daingan nguni at uala ng sucut na pagcunan caya po nangyaring cayo,i, tinauagan.

Saca panahon ng dapat na mahinog naman ang paglingap ng magandang loob ng camahalan mo, caya nga maghulog ang abang *Lectura,i*, upang macapulot.

Di cung magcagayo,i, malalayo naman sa pula ang iniong inimpoc na dangal. caya hagang dito at inaasahang di na uliting cayo po,i, daingan.

BÚLAK.

Ipinamamanhic namin sa manga guinoong suscritor nang LECTURA POPULAR, na caunti man lamang ay magbigay nang magagasta nito, ang manga di nacababayad na di namin ibig ihayag ang ngalan na paris nang gaua nang ibang periódico. Nguni,t, cung ayao, ay silang bahala, at huag magagalit.

TORRECILLA Y C^{IA}

ESCOLTA, 17.—MANILA

Almacen de tejidos y novedades de Europa.

Se reciben por todos los vapores las últimas novedades de Paris, en artículos para señoras y caballeros.

Agencia y depósito de la acreditada

Perfumeria del mundo elegante.

GRANTALLER DE CAMISERIA

17.—Escolta.—17

Almacen n̄ sarisaring damit at n̄ bago,t, bagong uso sa Europa.

Tumatanggap sa lahat n̄ mga vapor n̄ mga bago,t, bagong uso sa Paris na nauucol sa pamanamit n̄ mga guinoong babae at guinoong lalaqui.

Pinagbibilhan at quinalalagyan n̄ bantog sa cagalingang

Mga paban̄o n̄ Mundo elegante.

MALAUQUING TALLER NA GAUAAN NANG sarisaring mariquit na baro.

17.—Escolta.—17.

EL PATRIOTA

El expendio de esta fábrica en la calle de Ilang-ilang núm. 10, Binondo, desde esta fecha queda trasladado á la calle de Asunción núm. 6, del mismo arrabal.

Ang tindahan nang fábricang ito sa calle Ilang-ilang núm. 10, Binondoc, mulâ ngayon ay na sa calle Asunción núm. 6, sa dati ring bayan.

IMPRESA DE SANTA CRUZ

DE

D. JOSÉ DE JESÚS Y ROSARIO

EDITOR PROPIETARIO DE *La Lectura Popular*.

20.—CARRIEDO.—20.

IMPRESIONES DE TODAS CLASES

VARIADO SURTIDO

en papelería y efectos de escritorio.

EL ILOCANO

DIRECTOR: ISABELO DE LOS REYES

Periódico quincenal español-ilocano de ciencias y artes al alcance del pueblo, de intereses generales, conocimientos útiles y noticias.

Al precio de una peseta al mes, se suscribe en esta imprenta, Sta. Cruz, Carriedo 20,

Obras de Isabelo de los Reyes.

EL FOLK-LORE FILIPINO, costumbres del país. Obra premiada con medalla de plata en la Exposición Filipina de Madrid. consta de 646 páginas con impresión compacta. Se vende á 6 rs. fuertes cada tomo.

LAS ISLAS VISAYAS EN LA EPOCA DE LA CONQUISTA, á 4 reales.

LOCANADAS, cuentos filipinos á 4 reales.

ARTÍCULOS VARIOS sobre etnografía, historia y costumbres de Filipinas, á 6 rs.

HISTORIA DE ILOCOS, 4 rs. cada tomo.

Se venden en esta imprenta y las principales librerías de Manila.

Casaysayan nang bayang Sampaloc

Mariquit na tulá, na maraming sinasaysay na na catotona, at maganda ang pagcacayari, cahit macapal manicapat lamang bawat isa, at malaquing rebaja cung daan ó libo ang cucunin. Ipinagbibili sa aming imprenta. Carriedo, 20.

Imp. de Santa Cruz, carriedo 20.